

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема: **“Социална екология и сигурност”**, разработен от Веселина Радева Иванова- докторант в редовна форма на обучение в ШУ „Епископ Константин Преславски“, Педагогически факултет за получаване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 1. Педагогически науки, Професионално направление: 1. 2. Педагогика, по научната специалност „Теория на възпитанието и дидактика /Социална педагогика/”

Научени ръководители: проф. д.ик.н. Маргарита Кирова Бонева

Изготвил рецензията: проф. д- р Живка Енчева Военкинова- ШУ „Еп. К. Преславски“, Педагогически факултет.

I. Биографични и професионални данни за докторанта.

Веселина Радева Иванова е родена на 24.11.1979г. в гр. Исперих. През 1997г. е завършила гимназия „Васил Левски“ гр. Исперих. От 1999- 2003г. е завършила ОКС бакалавър специалност география и биология /учител по география и биология/. В периода 2007- 2008г. е завършила магистърска степен- Публична администрация /Информационни технологии, основи на управлението, маркетинг/. През 2016г. е зачислена в редовна докторантура към катедра „Социална и специална педагогика“ на ШУ „Еп. К. Преславски“. От 26.03.2006г. до 05.09.2006г. работи в ШУ „Еп. К. Преславски“, факултет Природни науки, Деканат като главен специалист по студентските въпроси. През периода 05.09.2006г. до 01.07. 2007г. работи като главен специалист „Човешки ресурси“, отдел „Човешки ресурси“ в ШУ „Еп. Константин Преславски“. От 01.07. 2017г. до момента работи като преподавател в катедра „Социална и специална педагогика“.

II. Данни за докторантурата.

Докторантката е зачислена с ректорска заповед РД- 10- 129 от 27.01.2016г. в редовна форма на обучение по Докторска програма „Теория на възпитанието и дидактика (Социална педагогика) към Педагогически факултет на ШУ „Епископ Константин Преславски“, Катедра „Социална педагогика“ за три годишен срок на обучение.

Отчислена е с право на защита с ректорска заповед РД 10- 135 от 24.01.2019г. Изпълнила е задълженията си по Индивидуален план на обучение.

По време на докторантурата и по процедурите, свързани с нея, няма допуснати нарушения.

III. Общо описание на представените разработки.

Веселина Радева Иванова е представила дисертационен труд на тема: “Социална екология и сигурност”, автореферат по дисертационния труд и три публикации, свързани с темата на дисертационни труд, от които 1 е в съавторство. Публикациите са напълно достатъчни за този формат на изследване.

IV. Обща характеристика на дисертационния труд.

Дисертационният труд представен за рецензиране в структурно отношение обхваща: увод, глава първа: „Екологични проблеми на глобализацията“; глава втора: „Социална екология и сигурност“; глава трета: Модел за решаване на екологичните проблеми в Република България. Изследователски проблем, процедура и анализ на изследването, изводи, препоръки, литература, приложения. Това е класическа структура на дисертационно изследване с логически свързани глави. Обемът е 193 стандартни страници, което напълно удовлетворява такъв тип научна разработка. Литературата е от обем от 247 източници, релевантни на интерпретираната проблематика от които 235 източници на български, 12 на латиница като някои от тях са интернет- позовавания.

Дисертацията е безспорно актуална- социалната екология и сигурност придобива все по- голямо значение в съвременния променящ се свят и теоретичните ѝ аспекти са интересен обект на изследване. Приемам, че авторът е провокиран от идеята да даде теоретична основа и основания за бъдещи изследвания по проблема.

Във **въведението** докторантката представя нейната идея за актуалност на проблематиката, дава кратко и стегнато обяснение защо разглеждането на проблема е предизвикателство. В концепцията добре са формулирани целта, задачите, предмета и обекта на изследване, както и хипотезата, ориентирана около идеята, че добрата социално- екологична грамотност на студентите е предпоставка за решаване на социално- екологичните проблеми на държавата и е гаранция за екологичната сигурност.

Дисертацията разкрива същността и съдържанието на концепциите, методите и подходите за справяне със социално- екологичните проблеми на обществото.

В съзвучие с така формулираните цели, задачи и хипотеза, избраните методи са релевантни на предмета и обекта, а именно: теоретичен анализ, системен анализ, изучаване и обобщаване на практики за събиране и обработване на информация, емпирично изследване, изучаване на документи, наблюдение, анкети, емпирично- дидактометрично изследване върху антропогенното замърсяване.

Първа глава „Екологични проблеми на глобализацията“ представя успешен опит да се анализират изчерпателно проблемите на глобализацията , кризите в глобалния свят, екологична криза и антропогенното замърсяване.

Много добро впечатление правят развитите способности на Веселина Иванова да анализира екологично- опасни вещества като токсични газове, нефт и нефтопродукти, биологично вредни вещества, радиоактивни вещества. Изводите, които докторантката е направила в края на главата представляват интерес поради констатацията, че органите на човешкото тяло по различен начин реагират на облъчването, защото чувствителността им към радиоактивното лъчение е различна. По степен на чувствителност те се разполагат в следния ред: зародишни клетки, червените кръвни клетки, костен мозък, зърнести левкоцити, тромбоцити, щитовидна жлеза, лимфа, лимфни възли, далак, черен дроб.

Понижава се имунната защита на човека, намалява броя на еритроцитите.

Втората глава „Социална екология и сигурност“ представя обстоен анализ на същността, принципите, законите и основните понятия в социалната екология. На основата на добро познаване на екологичните проблеми, са открити спецификите на екологичния риск и стратегическите цели на опазването на околната среда. Коректно са анализирани устойчивото развитие и сигурността в глобалния свят.

Третата глава „Модел за решаване на екологичните проблеми в Република България. Изследователски проблем, процедура и анализ на изследването“, представя задълбочен анализ на резултатите от изследването, констатации и методика за разработване на Концепция за социално-екологичната грамотност. Докторантката е разработила Модел за повишаване на социално-екологичната грамотност на населението в Република България. Много добро впечатление правят представените Концепция за решаване на социално-екологичните проблеми (теоретичен модел) и Концептуален модел за социално-екологична сигурност в Република България.

В **Изводите** Веселина Иванова прави своите обобщения, изводи и препоръки, които са резултат от задълбочен теоретичен анализ и те не надхвърлят интерпретираната проблематика в предходния текст.

V. Учебно- преподавателска и експертна дейност.

Веселина Радева Иванова има учебно- преподавателска практика в университета, което подпомага нейната научно- изследователска дейност.

Участвала е в научни конференции и форуми, което свидетелства за нейната експертиза като млад учен и успешен преподавател, който умее да прилага новостите в практиката си.

VI. Оценка на научните приноси.

В края на автореферата Веселина Радева Иванова е посочила научни приноси на дисертационното изследване, които приемам.

Дисертационният труд дава основание да се приеме, че получените резултати допълват и доразвиват знанията по съществуващата тематика. В най-обобщен вид основните научни и научно-приложни приноси се свеждат до:

1. Създаване на концептуален теоретичен модел за решаване на социално-екологичните проблеми.
2. Разкрити са параметрите на глобалната социално-екологична криза и социално-екологичните проблеми в контекста на антропогенното замърсяване на околната среда.
3. Анализирайки социално-екологичните проблеми е намерена релацията “глобализация – сигурност – социална екология”.

4. Диагностицирани са социално-екологичните проблеми в контекста на националната сигурност.

5. Изследвана е социално-екологичната грамотност на студенти, сред които има действащи учители.

6. На базата на анализ на научната литература и нормативната база се стига до извода, че няма конкретен нормативен документ, който да третира социално-екологичните проблеми и в тази връзка на база направените проучвания и констатации от теоретичния анализ са предложени:

- Методика за разработване на Концепция за социално-екологичната грамотност.
- Модел за повишаване на социално-екологична грамотност.
- Концепция за решаване на социално-екологичните проблеми.
- Концептуален теоретичен модел за социално-екологична сигурност в Република България.

7. Доказано е, че изграждането на личности с ценностни ориентации за разбиране на взаимоотношенията общество-природа в условия на глобализация е своеобразна гаранция за социално-екологичната и национална сигурност на всяка държава. 44

Като обобщение- приносите на докторантката са достатъчно значими за социално- педагогическата практика и са сериозна заявка на един млад учен за бъдеща научно- изследователска работа в посока на социално- педагогическата дейност в общността.

VII. Публикации по дисертацията.

Актуалността и значимостта на научните приноси на докторанта за мен са безспорни. Те следват от факта, че по- голямата им част са в специализирани издания.

Предложените за рецензиране дисертационен труд, автореферат и три публикации по темата на дисертационния труд имат както теоретичен, така и практически принос, и могат да се използват от широк кръг студенти, преподаватели, и специалисти, работещи в сферата на социално- педагогическата дейност.

Важен щрих към професионалния портрет на Веселина Радева Иванова е това, че работи като преподавател, което и дава възможност да се запознае с редица социално-педагогически проблеми и други дейности в образованието.

VIII. Бележки и препоръки.

Тези препоръки не умаловажават труда на докторантката, а са стимул за бъдещото ѝ развитие като учен.

Добре би било докторантката да реализира собствено емпирично изследване в посочените от нея проблеми, за да потвърди по- категорично получените резултати.

IX. Заключение.

Въз основа на посоченото по- горе и въпреки направените препоръки смятам, че дисертационният труд на Веселина Радева Иванова отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен “доктор”. Затова давам **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка на дисертацията. Постигнатите научни резултати дават основание да препоръчам на уважаемото Научно жури да даде **положителна оценка** и да присъди научната и образователна степен “доктор” на Веселина Радева Иванова в област на висшето образование 1. Педагогически науки, 1.2. Педагогика, Теория на възпитанието и дидактика /Социална педагогика/.

20.03.2019 г.

гр. Шумен

Рецензент:

/проф. д- р Живка Военкинова